

MONETARNE I JAVNE FINANSIJE

Tema: Centralna banka i monetarno regulisanje

CENTRALNA BANKA- EMISIONE BANKE- NOVČANIČNE BANKE

- POJAM I KARAKTERISTIKE

Sa razvojem novčanih sistema ove banke su nastale od univerzalnog tipa banaka koje su uz ostale poslove izdavale i novčanice. Kasnije emisioni posao postaje njihov glavni zadatak koji oni obavljaju kao privilegovane institucije na osnovu posebnog ovlašćenja koje im izdaju države. Tako u svim zemljama Centralna banka dobija centralno mesto i ulogu u bankarskom i kreditno- monetarnom sistemu. Time ona ima sve snažniji uticaj na privredna i finansijska kretanja jedne zemlje. Ovlašćenja koja joj je u početku davala država usmerena su na to da deluje u pravcu usklađivanja čitavog novčanog sistema, kao i na privilegiju ili monopolu izdavanju novčanica i kovanju novca, čime ona postaje institucija od strane države odgovorna za održavanje vrednosti novca i za kontrolu bankarskog aparata u oblasti monetarno- kreditnih odnosa.

U početku su to bile emisione ustanove koje nisu imale karakter banaka jer nisu obavljale bankarske poslove koje obavljaju sve druge banke. One su državne ili javne ustanove čiji je prvorazredni zadatak da emituju novac. Tako je naziv „Centralna banka“ odomaćen u anglosakoskom bankarskom i poslovnom svetu čime se ukazuje na njeno mesto i ulogu u bankarsko- kreditnom sistemu. To mesto joj je centralno zato što, za razliku od drugih banaka u zemlji, ima posebna ovlašćenja, funkcije i zadatke.

Emisione banke ne zauzimaju centralno mesto u bankarskim sistemima zemalja, samo po emisiji novca. One imaju pravo emisije, postaju državna banka. To pravo se dopunjuje sa novim funkcijama, tako da one danas, pored te osnovne funkcije, imaju ulogu bankara države čime postaju regulator novčanih kretanja u zemlji. One su centralni mehanizam za vođenje kreditno- monetarne politike, a sa tim u vezi i za sprovođenje ekonomske politike uopšte. Emisiona banka mora u svom radu da vodi računa o ekonomskoj politici i direktivama države. Na takav način emisione banke su Centralne banke i svojevrсни organ vlade. Centralna banka je organ Vlade koji preuzima glavne finansijske operacije te sprovođenjem tih operacija i drugim sredstvima deluje na ponašanje finansijskih institucija čime podržava ekonomsku politiku Vlade. Centralna banka mora biti sastavni deo Vladine mašinerije jer ona, za razliku od ostalih banaka, ima specifične zadatke. Centralne banke se razlikuju od ostalih komercijalnih banaka, pre svega, po tome što:

1. njime rukovode ljudi koji su tesno povezani sa organima Vlade,
2. one ne postoje da bi obezbeđivali maksimalan profit što je osnovni cilj svake druge komercijalne banke,
3. su one u mnogim zemljama kreditni izvor države,

4. one daju savet državi, ali su podložne vrhovnom autoritetu Vlade.

-RAZLIKE IZMEĐU CENTRALNE BANKE I POSLIVNE BANKE

Institucija centralne banke svuda u svetu ima specifične karakteristike prema kojima se razlikuju od poslovne banke, a to su:

1. Centralna banka vrši emisiju novčanica i kovanog novca usled čega se naziva novčanična banka;
2. Centralna banka reguliše potencijal poslovnih banaka i usmerava njihovu kreditnu politiku;
3. Centralna banka vrši nadzor nad ukupnim poslovanjem banaka i drugih finansijskih institucija;
4. Centralna banka je garant likvidnosti ili poslednje utočište bankarskog sistema;
5. U Centralnoj banci država ima odlučujuću ulogu u upravljanju;
6. Centralna banka nema direktne odnose sa privredom;
7. Između centralne banke i poslovnih banaka nema direktnih konkurentskih odnosa.

- FUNKCIJE CENTRALNE BANKE

Funkcije Centralne banke imaju veliko značenje za privredni razvoj zemlje. Zbog toga se nad njihovim poslovanjem i zadacima uspostavlja čvrsta zakonska tj. državna regulativa. Država zato postavlja organe upravljanja i rukovođenja u Centralnoj banci. Ona time ferifikuje sve značajnije monetarne i kreditne odluke Centralne banke. Centralna banka je upućena da najčešće i najtešnje saraduje sa ministarstvom zemlje.

Svoj osnovni zadatak da utiče na stabilnost i razvoj privrede Centralna banka ostvaruje kroz sledeće funkcije:

1. regulisanjem potrebne količine novca;
2. predlaganjem mera za kreditiranje privrede radi aktiviranje njenih proizvodnih mogućnosti u granicama utvrđene ekonomske politike zemlje;
3. preduzimanjem mera za obezbeđenje likvidnosti u plaćanjima sa inostranstvom;
4. finansijski nadzor nad radom poslovnih banaka u pogledu sprovođenja politike održavanja likvidnosti;
5. regulisanjem platnog prometa i kreditnih odnosa sa inostranstvom i izvršavanjem međunarodnih ugovora i sporazuma;
6. praćenjem i proučavanjem privrednih problema u vezi sa primenom kreditne i devizne politike i kreditnih odnosa sa inostranstvom;
7. podnošenjem izveštaja i predloga odgovarajućih mera monetarno- kreditne politike Saveznoj skupštini i Saveznoj Vladi.

- MODELI CENTRALNIH BANAKA U SVETU

U organizacionom pogledu u svetu posoje dva tipa centralnih banaka:

1. jedinstveni model Centralne banke kao najmasovniji model organizacije i

2. složeni sistem Centralne banke koji postoji u zemljama federalnog tipa kao što su npr. SAD, Nemačka, bivša SFRJ.

Složena uloga Centralne banke sastoji se u posebnim oblicima upravljanja, u federalnim sistemima kao i regulisanju novčane mase kredita u makrosistemu.

U razvijenim tržišnim ekonomijama Centralne banke su orijentisane na najširi koncept monetarne politike i na tržišne mehanizme napajanja makrosistema novcem i kreditom, dok u zemljama u razvoju imamo uži koncept monetarne politike sa naglašenom selektivnom politikom ubacivanja novca u sistem. Prvi sistem je poznat kao sistem jedinstvene emisije Centralne banke, dok drugi dobija veoma različite nazive s obzirom da u njemu postoji specifičan mehanizam rezervi i obračunavanja među bankama koje imaju ovlašćenja da emituju novac. Zato se on naziva rezervni sistem. Naziv treba da ukaže da se radi o rezervama koje banke moraju obavezno imati.

Model Centralne banke u Jugoslaviji od 1992. godine je bio indetifikovan sa Narodnom bankom Jugoslavije koja je bila pod autoritetom Savezne vlade. To je bio sistem Narodnih banaka republika i pokrajina sa sledećim bitnim karakteristikama:

1. zajednička emisiona politika;
2. zajednička monetarna politika;
3. zajednička devizna politika;
4. zajedničke osnovne kreditne politike.

Status Narodne banke Jugoslavije bio je regulisan Zakonom od 1972. godine, koji je nakon ustava od 1974. godine usaglašen 1976. godine. Cela koncepcija NBJ sastojala se u šest republičkih i dve pokrajinske i jedne Narodne banke Jugoslavije, a koheziono jedinstvo Narodne banke Jugoslavije. Narodnih banaka republika i narodnih banaka pokrajina sastojalo se u ostvarivanju osnovnih sastojaka iz zajedničke emisije, monetarno- kreditne i devizne politike koja je bila zasnovana na sledećim načelima:

1. jedinstvo monetarnog sistema Jugoslavije;
2. nedeljiva emisiona funkcija;
3. kolektivno upravljanje na paritetnoj osnovi;
4. Samostalnost NBJ u izvršavanju obaveza.

Sve republike i autonomne pokrajine bile su odgovorne za svoj razvoj a federalizam je obezbeđivao puno zajedničkih funkcija i jedinstvo društveno- ekonomskog uređenja zemlje. Prema tom konceptu naše Centralne banke u to vreme, Narodna banka Jugoslavije, Narodne banke republika i pokrajina su ustanove jedinstvenog monetarnog sistema koje sprovode zajedničku emisionu politiku koju utvrđuje Savezna skupština i odgovorne su za stabilnost valute, likvidnost plaćanja u zemlji i prema inostranstvu, za sprovođenje zajedničke novčane, devizne i zajedničkih osnova kreditne politike. Neke od funkcija NBJ obavljala je samostalno, a neke zajedno sa Narodnim bankama republika i pokrajina. Funkcija naše Centralne banke u to vreme su se izjednačavale sa poslovima koji su vezi sa regulisanjem količine novca u opticaju, likvidnošću, regulisanjem kreditnih potencijala banaka. Globalno to su sledeći poslovi:

1. izdavanje novčanica i kovanog novca;
2. regulisanje količina novca u opticaju u vezi sa zajedničkom emisionom politikom;
3. primanje u depozit sredstava federacija i poslovnih banaka;
4. obavljanje kreditnih i drugih bankarskih poslova za potrebe JNA;
5. obavljanje kreditnih poslova za račun Federacije.

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com